

"KASE КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ" АҚ

"KASE клиринг орталығы" АҚ
Директорлар кеңесінің шешімімен
(2024 жылдың 26 желтоқсанындағы
№ 24 отырыс хаттамасы)

б е к і т і л д і

2024 жылдың 26 желтоқсанынан бастап
қолданысқа енгізілді

Қор нарығында орталық контрагентпен
мәмілелер бойынша ақшалай есеп
айырысуды жүзеге асыру

ЕРЕЖЕЛЕРІ

Осы Ережелер Қазақстан Республикасының заңнамасына және "KASE клиринг орталығы" АҚ жарғысына сәйкес әзірленді және қор нарығының клирингтік қатысушыларымен жасалатын қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша ақшалай міндеттемелерді орындау тәртібін, шарттарын және тәсілдерін анықтайды.

Осы Ережелер Клиринг орталығы орталық контрагенттің функцияларын жүзеге асыратын мәмілелерге қолданылады.

1 бап. Негізгі ұғымдар мен шартты белгілер

1. Осы Ережелерде Қазақстан Республикасының заңнамасында және Клиринг орталығының ішкі құжаттарында анықталған ұғымдар мен терминдер, сондай-ақ төмендегі ұғымдар пайдаланылады:
 - 1) **"біріктірілген клиенттік есеп шот"** – клирингтік қатысушы өз клиенттерінің атынан және олардың мүдделері үшін жасаған мәмілелерді қамтамасыз етуге және орындауға арналған ақшаны есепке алуға арналған есеп шот;
 - 2) **"біріктірілген кастодиандық есеп шоты"** – клирингтік қатысушының кастодиандық клиенттерінің мәмілелерін қамтамасыз етуге және орындауға арналған ақшаны есепке алуға арналған есеп шоты;
 - 3) **"банк шоты"** – клирингтік қатысушының қызмет көрсететін банктегі банк шоты;
 - 4) **"Биржа"** – "Қазақстан қор биржасы" АҚ;
 - 5) **"ақшалай есеп айырысулар"** – орталық контрагентпен мәмілелер бойынша қамтамасыз етуді енгізу, қор нарығына клирингтік қатысушылардың ақшалай міндеттемелерін және талаптарын орындау;
 - 6) **"тіркеген биржа"** – осы ұғым Клиринг орталығының "Клирингтік қатысушылар туралы қағида" атты ішкі құжатында анықталғандай;
 - 7) **"кастодиандық шот"** – Клирингтік ережелерде анықталғандай, бақылау және қамтамасыз ету жүйесін пайдаланушы болып табылатын клирингтік қатысушының Клиринг орталығынан Клиринг орталығының осы клиринг қатысушысы алдындағы міндеттемелерін төлеуге түсетін ақшаны есепке алу үшін пайдаланылатын қазақстандық теңгедегі және/немесе шетел валютасындағы банк шоты;
 - 8) **"қашықтан кіруге клирингтік қатысушы"** – осы ұғым Клиринг орталығының "Қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша клирингтік қызметті жүзеге асыру ережелері" атты ішкі құжатында анықталғандай;
 - 9) **"кейіннен қамтамасыз етумен клирингтік қатысушы"** - осы ұғым Клиринг орталығының "Клирингтік қатысушылар туралы қағида" атты ішкі құжатында анықталғандай;
 - 10) **"Клиринг орталығы"** – "KASE клиринг орталығы" АҚ;
 - 11) **"БТКЖ"** – Банкаралық төлем карточкалары жүйесі;
 - 12) **"қызмет көрсететін банк"** – банк немесе банк операцияларының жекелеген түрлерін жүргізуге лицензиясы бар ұйым немесе клирингтік қатысушының банк және/немесе кастодиандық шоты ашылған өзге де есеп айырысу-клирингтік орталығы;
 - 13) **"Қағида"** – Клиринг орталығының Директорлар кеңесі бекіткен "Клирингтік қатысушылар туралы қағида";
 - 14) **"Клирингтік ережелер"** – Клиринг орталығының Директорлар кеңесі бекіткен "Қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша клирингтік қызметті жүзеге асыру ережелері";

- 15) **"қабылдаушы биржа"** – осы ұғым Клиринг орталығының "Клирингілік қатысушылар туралы қағида" атты ішкі құжатында анықталғандай;
 - 16) **"санкциялық шектеулер"** – Клиринг орталығының қызметіне әсер ететін мемлекетке (юрисдикцияға), оның аумағының бір бөлігіне, экономиканың жекелеген салаларына немесе тауарлар тобына, жеке тұлғаларға немесе ұйымдарға қатысты басқа мемлекеттің, мемлекеттер бірлестігінің, халықаралық ұйымдардың қабылдайтын қаржылық және экономикалық шектеулері. Осы мақсаттар үшін Клиринг орталығы мынадай санкциялық тізімдерді белгіледі: Америка Құрама Штаттарының Қаржы министрлігі (OFAC), Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігі (OFSI) және Еуропалық одақ (EU Council);
 - 17) **"меншікті есеп шоты"** – клирингілік қатысушының өз атынан және оның өз мүдделері үшін жасалған мәмілелерді қамтамасыз етуге және орындауға арналған ақшаны есепке алуға арналған есеп шоты;
 - 18) **"электрондық сауда-саттық жүйесінің қатысушысы"** – қашықтан кіру туралы келісімге сәйкес тіркеген және/немесе қабылдаушы биржаның қашықтан кіруге қатысушылардың тізіліміне енгізілген заңды тұлға.
 - 19) **"есеп шоты"** – ашылуы және жүргізілуі Клиринг орталығының ақшаны есепке алудың жалпы шарттары мен тәртібін реттейтін ішкі құжатына сәйкес клирингілік қатысушылардан Клиринг орталығының корреспонденттік шоттарына түсетін ақшаны есепке алу және клирингілік қатысушылардың талаптары мен міндеттемелерінің сомаларын есепке алу мақсатында жүзеге асырылатын Клиринг орталығының ішкі есепке алу жүйесіндегі клирингілік қатысушының шоты (банк шоты болып табылмайды);
 - 20) **"кепілдік беру қорының есеп шоты"** – клирингілік қатысушының қор нарығының кепілдік беру қорына жарналарын есепке алуға арналған есеп шот;
 - 21) **"мүліктік пулдың есепке алу шоты"** – клирингілік қатысушылардың клирингілік қатысу сертификаттарын шығаруды қамтамасыз ету ретінде тиісті мүліктік пулдарға енгізетін меншікті немесе клиенттік ақшасын есепке алуға/біріктірілген есепке алуға арналған есепке алу шоты;
 - 22) **"тіркеген биржаға қатысушының есеп шоты"** – тіркелген биржада жасалған мәмілелер бойынша міндеттемелерді орындау үшін клирингілік қатысушылар енгізетін меншікті немесе клиенттік ақшаны есепке алуға/біріктірілген есепке алуға арналған есеп шоты;
 - 23) **"қашықтан кіруге клирингілік қатысушының есеп шоты"** – клирингілік қатысушылар қабылдаушы биржада жасалған мәмілелер бойынша міндеттемелерді орындау үшін қашықтан кіруге енгізетін меншікті немесе клиенттік ақшаны есепке алуға/біріктірілген есепке алуға арналған есеп шоты;
 - 24) **"Орталық депозитарий"** – "Бағалы қағаздар орталық депозитарийі" АҚ.
2. Осы Ережелерде пайдаланылатын өзге де ұғымдар мен терминдер Қазақстан Республикасының заңнамасында және Клиринг орталығының басқа да ішкі құжаттарында анықталған ұғымдар мен терминдерге ұқсас болады.
 3. Осы Ережелерде пайдаланылатын ұғымдар мен терминдер Клиринг орталығының басқа да ішкі құжаттарында, Клиринг орталығының хат алмасуында және Клиринг орталығының өзге де ақпаратында қолданылуы мүмкін.

2 бап. Ақшалай есеп айырысу туралы жалпы қағидалар

1. Ақшалай есеп айырысу Биржаның қор нарығында жасалған мәмілелер клирингінің нәтижелері бойынша, сондай-ақ клирингілік қатысушының қабылдаушы биржада қашықтан кіруге жасалған мәмілелерінің нәтижелері бойынша жүзеге асырылады.
2. Ақшалай есеп айырысулар Клирингілік ережелерге сәйкес клирингілік қызметтің нәтижелері туралы ақпарат негізінде, сондай-ақ қабылдаушы биржаның сауда-саттығында клирингілік қатысушымен жасалған қашықтан қол жеткізу мәмілелері туралы қабылдаушы биржаның ақпараты негізінде жүзеге асырылады.
3. Ақшалай есеп айырысулар:
 - 1) қор нарығына клирингілік қатысушылардың және тіркеген биржаның Клиринг орталығының пайдасына аударуды жүзеге асыруын;
 - 2) Клиринг орталығының қор нарығына клирингілік қатысушылардың және қабылдаушы биржаның пайдасына аударуды жүзеге асыруын;
 - 3) Клиринг орталығының Клирингілік ережелерге сәйкес анықталған клирингілік қатысушылардың ақшалай міндеттемелері мен талаптарының сомаларын есепке алу шоттарында көрсету үшін қор нарығына клирингілік қатысушылардың есепке алу шоттары бойынша жазбаларды жүзеге асыруын қамтиды.
4. Клиринг орталығына клирингілік қатысушы немесе оны тіркеген биржа беретін хабарламалар мен өтініштердің нысандары, сондай-ақ Клиринг орталығы жіберетін құжаттардың нысандары Клиринг орталығы Басқармасының шешімімен бекітіледі және оның интернет-ресурсында жарияланады.
5. Қор нарығында ақшалай есеп айырысуды жүзеге асыру регламентін Клиринг орталығының Басқармасы бекітеді.

3 бап. Клиринг орталығының корреспонденттік шоттары

1. Клиринг орталығы клирингілік қатысушылардың кепілдік жарналарын есепке алу үшін Қазақстан Республикасының Орталық депозитарийіндегі және Ұлттық Банкіндегі (бұдан әрі – Ұлттық Банк) корреспонденттік шоттарды пайдаланады.

Есеп айырысуды жүзеге асыру үшін Клиринг орталығы Орталық депозитарийіндегі корреспонденттік шотты пайдаланады.
2. Клиринг орталығының корреспонденттік шоттарының тізімі және олардың деректемелері туралы мәліметтер Клиринг орталығының интернет-ресурсында жарияланады.

Клиринг орталығының корреспонденттік шоттарының тізімі және/немесе олардың деректемелері өзгерген жағдайда Клиринг орталығы бұл туралы клирингілік қатысушыларға оларға электрондық пошта арқылы жеке хабарламалар жіберу және/немесе Клиринг орталығының интернет-ресурсында тиісті ақпараттық хабарламаларды және Клиринг орталығының корреспонденттік шоттарының өзгертілген тізімін және/немесе өзгертілген деректемелерін жариялау арқылы хабарлайды.

Клиринг орталығы өз корреспонденттік шоттарының тізімінің және/немесе деректемелерінің өзгергені туралы Клиринг орталығының өзгертілген тізімін және/немесе өзгертілген корреспонденттік шоттарының деректемелерін есептеу кезінде қолдану басталған күнге дейін бес жұмыс күнінен кешіктірмей клирингілік қатысушыларды хабардар етуге міндетті.

4 бап. Ақшалай есеп айырысуды жүзеге асыруға арналған банк шоттары

1. Қор нарығының клирингтік қатысушысы ақшалай есеп айырысуды жүзеге асыру үшін меншікті ақшаны есепке алу үшін теңгедегі, шетел валютасындағы және/немесе мультивалюталық шоттардағы бірнеше банк шоттарын және клиенттік ақшаны есепке алу үшін теңгедегі, шетел валютасындағы және/немесе мультивалюталық банк шоттарын пайдалануға құқылы.

Кейіннен қамтамасыз ету санаты бар клирингтік қатысушылардың мәмілелері бойынша ақшалай есеп айырысуды жүзеге асыру үшін тіркеген биржа екінші деңгейдегі банктегі бір банктік шотты пайдаланады.
2. Клирингтік қатысушылар және тіркеген биржа Клиринг орталығына банк шоттарының теңгедегі, шетел валютасындағы деректемелері немесе осы баптың 1 тармағында көрсетілген мультивалюталық шоттардың деректемелері туралы хабарлама беруге міндетті.
3. Клирингтік қатысушылар және тіркеген биржа осы баптың 2 тармағына сәйкес деректемелері Клиринг орталығына берілген банк шоттарының деректемелерінің өзгергені немесе жабылғаны туралы тиісті Хабарлама жіберу арқылы Клиринг орталығына дереу хабарлауға міндетті.
4. Клирингтік қатысушы және тіркеген биржа Клиринг орталығына шоттардың дәйексіз деректемелерін берудің салдары үшін, сондай-ақ Клиринг орталығының осындай дәйексіз деректемелерді пайдалануына байланысты Клиринг орталығының ықтимал шығыстары мен залалдарын өтеуді қоса алғанда, осы баптың 3 тармағында белгіленген міндеттерді бұзу салдары үшін толық жауапты болады.
5. Егер клирингтік қатысушы Клиринг орталығынан түсетін ақшаны алу үшін бірнеше банк шоттарын пайдаланған жағдайда, клирингтік қатысушы Клиринг орталығына тұрақты аударым жасау үшін банк шоты туралы тұрақты хабарлама береді. Осы хабарламада көрсетілген банк шотын, егер Клирингтік қатысушының ақша аударымы туралы жеке хабарламасында өзгеше көрсетілмесе, Клиринг орталығы клирингтік қатысушыға ақша аудару үшін пайдаланады.
6. Егер клирингтік қатысушы Клиринг орталығынан түсетін ақшаны алу үшін бірнеше банк шоттарын пайдаланған жағдайда, клирингтік қатысушы Клиринг орталығына белгілі бір күні ақша аудару үшін банк шоты туралы жеке хабарлама беруге құқылы. Осы хабарламада көрсетілген шотты Клиринг орталығы осы хабарламада көрсетілген күні клирингтік қатысушыға ақша аудару үшін пайдаланады.
7. Осы баптың 5 және 6 тармақтарында көрсетілген хабарламаларда Клиринг орталығына осы баптың 2 және 3 тармақтарына сәйкес берілген банк шоттарының ғана деректемелері болуы мүмкін.
8. Осы баптың 2, 3, 5 және 6 тармақтарында көрсетілген хабарламалардың әрқайсысына клирингтік қатысушының уәкілетті жұмыскері қол қоюға және Клиринг орталығына Астана қаласының уақытымен 16.00-ге дейін ұсынылуға тиіс.
9. Осы баптың 2, 3, 5 және 6 тармақтарында көрсетілген хабарламалар Клиринг орталығы анықтаған ақпарат беру жүйесінде электрондық цифрлық қолтаңбаны қолдана отырып, Клиринг орталығына электрондық нысанда не қағаз тасымалдағышта берілуі мүмкін.

5 бап. Корреспонденттік шоттардағы ақшаның ішкі есебі

1. Клиринг орталығының корреспонденттік шоттарында есепте тұрған ақшаны Клиринг орталығы ішкі есепке алу мақсатында Клиринг орталығы есеп шоттарын ашады және жүргізеді.
2. Есеп шоттары банк шоттары болып табылмайды және Клиринг орталығының ақпараттық жүйелеріндегі жазбаларының жиынтығын білдіреді.
Есепке алу шоттары бойынша қалдықтар мен қозғалыс туралы ақпарат Клирингтік қатысушыларға Клиринг орталығының талаптарын ескермей, Клиринг орталығына қойылатын олардың талаптарының мөлшері туралы клирингтік қатысушыларды хабардар ету үшін пайдаланылады.
Клиринг орталығы есеп шоттар бойынша қалдықтар мен қозғалыс туралы ақпаратты қор нарығында, сондай-ақ қабылдаушы биржаның биржалық нарығында орталық контрагенттің функцияларын орындай отырып, клирингтік қызметті жүзеге асыруға байланысты туындайтын оның талаптары мен міндеттемелерін ішкі есепке алу мақсатында пайдаланады.
3. Есепке алу шоттары Клиринг орталығының ішкі есепке алу жүйесінің бөлігі болып табылады, оның жұмыс істеуі Клиринг орталығының Басқармасы бекіткен Клиринг орталығының ішкі құжаттарына сәйкес жүзеге асырылады.
4. Есеп шоттары қор нарығының клирингтік қатысушыларына, сондай-ақ тіркеген биржаға ашылады.
Клиринг орталығы есеп шоттарын дербес ашады, жүргізеді және жабады.
5. Есеп шотын ашу үшін мынадай шарттарды жасасу негіз болып табылады:
 - 1) клирингтік қатысушымен клирингтік және есептік қызмет көрсетуге;
 - 2) қабылдаушы биржамен өзара іс-қимыл туралы.
6. Биржаны тіркеген клирингтік қатысушының есеп шоттарында ақша қозғалысын көрсету үшін:
 - 1) клирингтік қатысушыдан Клиринг орталығының корреспонденттік шотына ақшаның түсуі;
 - 2) тіркеген биржадан ақшаның түсуі;
 - 3) Клирингтік ережелерге сәйкес есептелген ақша бойынша оң таза позиция туралы ақпарат;
 - 4) Клиринг орталығы Орталық депозитарийден немесе Ұлттық Банктен алған клиринг қатысушысының пайдасына Клиринг орталығының төлемін орындағанын растау;
 - 5) қабылдаушы биржадан қашықтан кіруге қатысушы үшін міндеттемелерді орындау қажеттігі туралы ақпарат;
 - 6) Клирингтік ережелерге сәйкес есептелген ақша бойынша теріс таза позиция туралы ақпарат негіз болып табылады.

6 бап. Клиринг орталығының пайдасына төлемдер

1. Клиринг орталығының пайдасына төлемдер:
 - 1) клирингілік қатысушының Клирингілік ережелерге сәйкес қор нарығының кепілдік беру қорына жарналар төлеуге ақша аударуы;
 - 2) Биржаның қор нарығындағы мәмілелер бойынша нетто-міндеттемелер мен нетто-талаптарды қамтамасыз ету және орындау мақсатында клирингілік қатысушылардың төлемдері;
 - 3) "кейіннен қамтамасыз ете отырып" санатындағы клирингілік қатысушының ақшалай міндеттемелері бойынша тіркеген биржаның төлемдері;
 - 4) қабылдаушы биржаның биржалық нарығында қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша нетто-міндеттемелерді орындау мақсатында қашықтан кіруге клирингілік қатысушылардың төлемдері болып бөлінеді.

Клиринг орталығының пайдасына төлемдерді жүзеге асыру үшін жауаптылар:

- 1) "кейіннен қамтамасыз ете отырып" санатындағы клирингілік қатысушының міндеттемелері бойынша тіркеген биржа;
 - 2) "қамтамасыз етілмеген", "ішінара қамтамасыз етілген", "толық жабылған" санаттарының бірінің клирингілік қатысушысы болып табылады.
2. Қор нарығының кепілдік беру қорына жарналарды жүзеге асыру кезінде клирингілік қатысушы Клиринг орталығының Ұлттық Банктегі не Орталық депозитарийдегі корреспонденттік шотына ақшаның есептелуін қамтамасыз етуге міндетті.
 3. Осы баптың 1 тармағының 2)-4) тармақшаларында көрсетілген Клиринг орталығының пайдасына төлемдер Клиринг орталығының есеп айырысу-клиринг сессияларын өткізу уақытын регламенттейтін ішкі құжатында белгіленген мерзімдерде Орталық депозитарийдегі Клиринг орталығының корреспонденттік шотына жүзеге асырылады.

Клирингілік қатысушылар және тіркеген биржалар үшін Клиринг орталығының пайдасына төлемдерді жүзеге асыру үшін:

 - 1) Биржаның сауда-саттық жүйесінде жасалған мәмілелер бойынша Клиринг орталығының алдындағы ақшалай міндеттемелерді орындау кезінде – Клиринг орталығы клирингілік қатысушыларға қалыптастырған және ұсынған және клирингілік ережелерге сәйкес тіркеген клиринг есептері;
 - 2) қабылдаушы биржада жасалған мәмілелер бойынша ақшалай міндеттемелерді орындау кезінде – қабылдаушы биржа ұсынған есептер;
 - 3) клирингілік қатысушылар және биржаны тіркеген Клиринг орталығының корреспонденттік шотына жасалуы жоспарланған мәмілелерді қамтамасыз ету ретінде ақшаны есептеген кезде – клирингілік қатысушылар анықтайтын және биржаны дербес тіркеген құжаттар негіз болады.
 4. Клиринг орталығының корреспонденттік шотына ақшаның есептелгенін растайтын құжаттар Клиринг орталығының корреспонденттік шотына ақшаның есептелгенін растау болып табылады.
 5. Клиринг орталығына "қамтамасыз етілмеген" санатындағы, "ішінара қамтамасыз етілген" санатындағы немесе "кейіннен қамтамасыз етілген" санатындағы клиринг қатысушысының нетто-міндеттемелерін төлеуге

ақшаны есепке алу Клиринг орталығының есеп айырысу-клирингілік сессиялар жүргізу уақытын регламенттейтін ішкі құжатында белгіленген қор нарығындағы сауда-саттық бойынша нетто-міндеттемелерді орындау уақытынан кешіктірілмей жүзеге асырылады.

6. Клиринг орталығына "толық жабылған" клирингілік қатысушының сатып алынатын бағалы қағаздарын төлеуге ақша есептеу осындай бағалы қағаздарды сатып алуға өтінімдер берілген кезге дейін жүзеге асырылады. Бұл ретте мұндай есептеу қор нарығындағы сауда-саттық күні басталғанға дейін де, сол сияқты осы сауда-саттық күні ішінде де жүзеге асырылуы мүмкін.
7. Клиринг орталығына қабылдаушы биржаның биржалық нарықтарында қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша нетто-міндеттемелерді орындау мақсатында ақша аударуды Клиринг орталығының есеп айырысу-клиринг сессияларын өткізу уақытын регламенттейтін ішкі құжатында белгіленген уақыттан кешіктірмей қашықтан кіруге клирингілік қатысушы жүзеге асырады.
8. Қабылдаушы биржаның биржалық нарықтарында қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша нетто-міндеттемелерді орындау мақсатында есепке алынған ақша кейіннен Биржаның сауда-клирингілік жүйесіндегі олардың сауда-клирингілік шоттарында көрсетілмей қашықтан кіруге қатысушылардың есеп шоттарында көрсетілуге тиіс.
9. Есеп айырысуды жүзеге асыру кезінде клирингілік қатысушыға осы баптың 10 және 11 тармақтарында белгіленген ерекшеліктерді ескере отырып, клирингілік қатысушының филиалдарына, еншілес ұйымдарына немесе кез келген өзге үшінші тұлғаларға Клиринг орталығының пайдасына төлемдер жүргізуді табыстауға тыйым салынады.
10. Осы тармақтың 9 тармағында белгіленген тыйым салу Клиринг орталығының Басқарма Төрағасының немесе Клиринг орталығының есеп айырысу бөлімшесіне жетекшілік ететін Басқарма мүшесінің жазбаша рұқсатымен клирингілік қатысушының Клиринг орталығы алдындағы міндеттемелерін өз бетінше орындауға мүмкіндігі болмаған жағдайда қолданылмауы мүмкін. Бұл жағдайда клирингілік қатысушы өзінің міндеттемелерін орындаудың мүмкін еместігі себептерінің сипаттамасын, сондай-ақ клирингілік қатысушының міндеттемелерін орындау бойынша төлемді жүзеге асыратын заңды тұлғаның атауы мен банктік деректемелерін қамтитын өтініш беруге тиіс. Өтінішке Клиринг орталығына берілген қол қою үлгілері бар құжатқа сәйкес осы клирингілік қатысушының атынан бірінші қол қою құқығы бар тұлға қол қоюға тиіс.
11. Осы баптың 9 тармағының күші "кейіннен қамтамасыз етілген" санатының клирингілік қатысушыларына қолданылмайды.
12. Клирингілік қатысушы клирингілік қатысушыға және/немесе оның клиентіне, сондай-ақ оның қатысушыларына/акционерлеріне және бенефициарлық меншік иелеріне санкциялық шектеулер қолданылған жағдайда Клиринг орталығының пайдасына ақша аударуға құқылы емес.
Клирингілік қатысушы санкциялық шектеулер қолданылған клирингілік қатысушының қызмет көрсететін банкінің банктік шотын пайдалана отырып төлемді жүзеге асырудың салдары үшін жауапты болады.
13. Клиринг орталығының клирингілік қатысушыларынан Клиринг орталығының корреспонденттік шоттарына түсетін ақшаны сәйкестендіру мақсатында клирингілік қатысушылар мен тіркеген биржа төлем құжаттарында есепке алу шоттары бойынша жазбаларды біржақты көрсетуге мүмкіндік беретін арнайы кодтарды көрсетуге тиіс.

Осы тармақтың бірінші абзацында көрсетілген арнайы кодтар клирингілік қатысушы қамтамасыз етуді аудару туралы өтініш берген кезде, Клиринг орталығы осы клирингілік қатысушының пайдасына ақша аударуды жүзеге

асыруы қажет банктік немесе кастодиандық шотты анықтау мақсатында белгіленуге тиіс.

Мұндай кодтардың тізімін Клиринг орталығының есеп айырысу бөлімшесіне жетекшілік ететін Клиринг орталығы Басқармасының мүшесі бекітеді және Клиринг орталығының интернет-ресурсында жарияланады.

7 бап. Клиринг орталығының клирингілік қатысушылардың және тіркеген биржаның пайдасына төлемдері

1. Клиринг орталығының клирингілік қатысушылардың және тіркеген биржаның пайдасына төлемдері:

- 1) сауда-саттық күнінің және клирингтің қорытындылары бойынша төлемдер;
- 2) клирингілік қатысушылардың қамтамасыз етуді ауыстыру туралы өтініштеріне сәйкес олардың пайдасына төлемдер болып бөлінеді.

Клиринг орталығы үшін клирингілік қатысушылардың және тіркеген биржаның пайдасына Клиринг орталығының төлемдерді жүзеге асыруы үшін:

- 1) белгілі бір клирингілік сессия аяқталғаннан кейін қалыптастырылған қорытынды нетто-талаптар мен нетто-міндеттемелердің электрондық жиынтық ақпаратізімдері;
- 2) осы Ережелердің 9 бабына сәйкес жасалған клирингілік қатысушылардың өтініштері;
- 3) соңғы клирингілік сессия аяқталғаннан кейін қалыптастырылған сауда-саттық күні мен клиринг нәтижелері бойынша Клиринг орталығының қорытынды ақшалай міндеттемелерінің электрондық ақпаратізімдері;
- 4) Клиринг орталығы қабылдаушы биржадағы сауда-саттық күнінің және клирингтің нәтижелері бойынша қабылдаушы биржадан алған қашықтан кіруге клирингілік қатысушылардың нетто-талаптары мен нетто-міндеттемелері туралы ақпарат негіз болады.

2. Клиринг орталығы Орталық депозитарийге сауда-саттық күнінің және клирингтің қорытындылары бойынша Қор нарығында ақшалай есеп айырысуды жүзеге асыру регламентінде белгіленген уақыттан кешіктірмей (осы баптың 3 және 4 тармақтарында белгіленген ерекшеліктер мен шектеулерді ескере отырып) ақша аударуға нұсқаулар беруге міндетті.

Клиринг орталығы Орталық депозитарийге клирингілік қатысушылардың ақшалай міндеттемелерін орындау үшін қабылдаушы биржаның пайдасына ақша аударуға нұсқауларды Қор нарығында ақшалай есеп айырысуды жүзеге асыру регламентінде белгіленген уақыттан кешіктірмей беруге міндетті.

3. Клиринг орталығы Орталық депозитарийге қандай да бір клирингілік қатысушы сауда-саттық күнінің және клирингтің қорытындылары бойынша міндеттемелерді уақтылы орындамаған жағдайда және/немесе Клирингілік ережелерге сәйкес жосықсыз немесе дәрменсіз тұлғалардың міндеттемелерін орындамауды реттеу процедураларын жүргізген жағдайда, Қор нарығында ақшалай есеп айырысуды жүзеге асыру регламентінде көрсетілген уақыттан кешіктіріп, сауда-саттық күнінің және осы күнгі соңғы клирингілік сессияның қорытындылары бойынша ақша аударуға жеке (жекелеген нұсқаулар) нұсқау беруге құқылы.

4. Клиринг орталығының клиринг қатысушысының пайдасына төлемдер сомасы Клиринг орталығының корреспонденттік шотындағы ақшаны сақтау туралы өтініште көрсетілген сомаға, сондай-ақ клиринг қатысушысының Клиринг орталығы алдындағы орындау мерзімі басталған, қамтамасыз ету

жөніндегі міндеттемелерді ескере отырып, орындалмаған міндеттемелер сомасына азайтылуға жатады.

6. Клиринг орталығы Қамтамасыз етуді аудару туралы өтініштің осы Ережелердің 9 бабында белгіленген шарттарға сәйкестігін тексереді. Клиринг орталығы, егер мұндай өтініш осы Ережелердің 9 бабында белгіленген шарттардың кез келгеніне сәйкес келмесе, өтінішті қабылдаудан бас тартады.
7. Клиринг орталығы Қамтамасыз етуді аудару туралы өтінішті, қор нарығында бірінші есеп айырысу-клирингілік сессияны өткізу кезінде өтініштерді өңдеуді тоқтата тұру кезеңін қоспағанда, және осы клирингілік қатысушының өтініші бойынша ақша аудару оның қор нарығының бірыңғай лимитінің теріс мәнін немесе осы Ереженің 9 бабының 2 тармағында көрсетілген сомалар айырмасының теріс мәнін қалыптастыруға әкеп соқтырмайтын жағдайда көрсетілген өтінішті алғаннан кейін бір сағат ішінде орындайды.
8. Клиринг орталығы Орталық депозитарийге аударуға нұсқау жібергеннен кейін клирингілік қатысушының қамтамасыз етуді аудару туралы өтінішін кері қайтарып алуға болмайды.

8 бап.

Клиринг орталығының корреспонденттік шотында ақшаны сақтау

1. Клирингілік қатысушы сауда-саттық күні мен клиринг нәтижелері бойынша оның банктік немесе кастодиандық шотына аударылуға тиіс ақшаны Клиринг орталығының корреспонденттік шотында Клиринг орталығының корреспонденттік шотында ақшаны сақтау туралы өтініш беру жолымен қалдыруға құқылы.

Клирингілік қатысушы Клиринг орталығының корреспонденттік шотына мүлкілік пулға жарна ретінде есептеген және клиринг қатысу сертификаттарын шығаруды қамтамасыз ету болып табылатын ақша клиринг қатысушысы қамтамасыз етуді аударуға өтініш бергенге дейін Клиринг орталығының корреспонденттік шотында болады.

Клирингілік қатысушы Клиринг орталығының корреспонденттік шотына Қазақстан Республикасының аумағында БТКЖ-де жасалатын банкаралық операциялар бойынша Ұлттық Банктің есеп айырысуларының аяқталу жүйесіне қатысу үшін кепілдікті қамтамасыз ету ретінде есептеген ақша клирингілік қатысушы Қамтамасыз етуді аудару туралы өтінішті бергенге дейін Клиринг орталығының корреспонденттік шотында болады.

2. Клиринг орталығының корреспонденттік шотындағы ақшаны сақтау туралы өтініш бір жолғы (нақты кезең ішінде қолданыста болады) не тұрақты қолданыста болады.

Клирингілік қатысушылардан корреспонденттік шотта ақшаны сақтау туралы өтініштерді қабылдау уақыты Қор нарығында ақшалай есеп айырысуды жүзеге асыру регламентінде белгіленген. Клиринг орталығы көрсетілген уақыттан кейін қабылдаған өтініш осы өтініш тұрақты қолданыста болған жағдайда келесі жұмыс күні орындалады.

3. Клиринг орталығының корреспонденттік шотында ақшаны сақтау туралы өтінішке клиринг қатысушысының уәкілетті жұмыскері қол қояды және Клиринг орталығы анықтаған ақпарат беру жүйесінде электрондық цифрлық қолтаңбаны қолдана отырып, электрондық нысанда не қағаз тасымалдағышта ұсынылады.

9 бап.

Клирингілік қатысушылардың қамтамасыз етуді аудару туралы өтініштерді беру шарттары

1. "Ішінара қамтамасыз етілген" санатының клирингілік қатысушысы Клиринг орталығына қор нарығындағы сауда-саттық күнінің басынан бастап туралы Қор нарығында ақшалай есеп айырысуды жүзеге асыру регламентінде белгіленген Клиринг орталығына өтініш беру уақытына дейін қамтамасыз етуді аудару туралы, осындай шектелім ретінде қор нарығының бірыңғай шектелімімен өлшенетін қамтамасыз етуге қойылатын талаптардың сомасына азайтылған клиенттік бөлектелген шоттарды қоспағанда, ASTS + сауда-клирингілік жүйесінде оның сауда-клирингілік шоттары бойынша көрсетілетін ақша бойынша оның жоспарлы позициясының оң мәнінен аспайтын мөлшерде қамтамасыз етуді қайтару өтініш беруге құқылы.
2. "Толық өтеумен" санатының клирингілік қатысушысы Клиринг орталығына қор нарығындағы сауда-саттық күні басталғаннан бастап Қор нарығында ақшалай есеп айырысуды жүзеге асыру регламентінде белгіленген Клиринг орталығына өтініш беру уақытына дейін осы клирингілік қатысушы Орталық депозитарийдегі Клиринг орталығының корреспонденттік шотына есептеген ақша сомасы мен Клирингілік ережелерге сәйкес анықталған оның орындалмаған міндеттемелерін қамтамасыз ету сомасы арасындағы айырмашылықтың оң мәнінен аспайтын мөлшерде қамтамасыз етуді қайтаруға қамтамасыз етуді аудару туралы өтініш беруге құқылы.
3. Мүліктік пулға қатысушы болып табылатын клирингілік қатысушы, егер мұндай алу өзіне тиесілі, осындай өтінішті беру кезінде осы клирингілік қатысушының мәні немесе орындалмаған мәмілелерін қамтамасыз ету болып табылатын клирингілік қатысу сертификаттарын өтеуге әкеп соқпаса, қатысу сертификаттарын, оның ішінде репо нарығында, сондай-ақ қабылдаушы биржада шығару үшін мүліктік пулдан ақша алуға өтініш беруге құқылы.
4. Қазақстан Республикасының аумағында БТҚЖ-де жасалатын банкаралық операциялар бойынша Ұлттық Банктің есеп айырысуларының аяқталуын қамтамасыз ету жүйесінің қатысушысы болып табылатын клирингілік қатысушы Ұлттық Банктің пайдасына оның есеп айырысуларды аяқтау жөніндегі міндеттемесі мөлшерінде не кепілдікті қамтамасыз етудің жеткіліктілігін тексеруді ескере отырып, осы клирингілік қатысушының пайдасына қолжетімді ақша қалдығы мөлшерінде қамтамасыз етуді аудару туралы өтініш беруге құқылы.
5. Қамтамасыз етуді аудару туралы өтініштер Клиринг орталығы анықтаған ақпарат беру жүйесінде электрондық цифрлық қолтаңбаны қолдана отырып, тек электрондық нысанда XML-форматта рәсімделеді және Клиринг орталығына ұсынылады.
6. Клирингілік қатысушылардан осы баптың 1 және 2 тармақтарында көрсетілген Қамтамасыз етуді аудару туралы өтініштерді қабылдаудың соңғы уақыты Қор нарығында ақшалай есеп айырысуды жүзеге асыру регламентінде анықталған.
7. Осы баптың күші клирингілік қатысушының кепілдік жарнасын қайтару жағдайларына қолданылмайды. Кепілдік жарнаны қайтарудың шарттары мен тәртібі Клирингілік ережелерде белгіленген.

10 бап. Есеп айырысуды жүзеге асыру кезіндегі шектеулер

1. Клиринг орталығы Қазақстан Республикасының қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі заңнамасының талаптарына сәйкес есеп айырысуды жүзеге асыру жөніндегі операцияларды жүргізуді тоқтата тұруға немесе одан бас тартуға құқылы.
2. Клиринг орталығы Қазақстан Республикасының қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға

қарсы іс-қимыл мәселелері жөніндегі заңнамасына сәйкес осы баптың 1 тармағына сәйкес тоқтатылған есеп айырысуларды жүзеге асыру жөніндегі операцияларды жүргізуді қайта бастайды.

3. Клирингілік қатысушыға, клирингілік қатысушының клиентіне, оның қатысушыларына/акционерлеріне және бенефициарлық меншік иелеріне Клиринг орталығы үшін қандай да бір тәуекелдерге әкеп соғуы мүмкін халықаралық санкциялар/тыйым салулар/шектеулер және өзге де шаралар қолданылған жағдайда, Клиринг орталығы осы клирингілік қатысушымен есеп айырысуды жүзеге асыру жөніндегі операцияларды жүргізуден бас тартуға құқылы.

Клирингілік қатысушыны, оның акционерлерін/қатысушыларын, бенефициарлық меншік иелерін, клирингілік қатысушы санкциялық тізімдер бойынша қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша есеп айырысуды жүзеге асыру үшін ұсынатын корреспондент банктердің деректемелерін тексеруді Клиринг орталығының қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі ішкі құжатына сәйкес АЖ/ТҚҚ бөлімі жүзеге асырады.

11 бап. Клиринг орталығының қор нарығындағы мәмілелер бойынша ақшалай міндеттемелерін орындамауы

1. Клиринг орталығының 9 бапта белгіленген шектеулерді және осы Ережелердің 10 бабының нормаларын ескере отырып, қор нарығындағы мәмілелер бойынша ақшалай міндеттемелерді тиісінше орындамауы немесе орындамауы мынадай жағдайлардың кез келгені болып табылады:
 - 1) сауда-саттық күнінің қорытындылары бойынша осы клирингілік қатысушының алдындағы міндеттемелер сомасын және оның банктік немесе кастодиандық шотына есеп айырысу жүзеге асырылған күні клиринг сомасын есепке жатқызбау немесе толық көлемде есепке жатқызбау;
 - 2) клирингілік қатысушы алдындағы қамтамасыз етуді қайтару жөніндегі міндеттемені орындауға жататын соманы есепке жатқызбау немесе толық көлемде есепке жатқызбау;
 - 3) сауда-саттық күнінің және клирингтің қорытындылары бойынша осы клирингілік қатысушының алдындағы міндеттемелерді төлеуге төлемді жүзеге асыру кезінде клирингілік қатысушының банктік немесе кастодиандық шотының деректемелерін бұзу;
 - 4) Клиринг орталығының Қор нарығында ақшалай есеп айырысуды жүзеге асыру регламентінде белгіленген төлемдерді жүзеге асыру мерзімдерін бұзуы;
 - 5) клирингілік қатысушылардың сауда-саттық күнінің және қабылдаушы биржадағы клирингтің нәтижелері бойынша қабылдаушы биржаның алдындағы қашықтан кіру міндеттемелерін орындамауы.
2. Клиринг орталығы алдында міндеттемесін орындамаған клирингілік қатысушы келтірілген залалды және/немесе тұрақсыздық айыбын өндіріп алу туралы өтінішпен Клиринг орталығының органдарына жүгінуге құқылы.

12 бап. Қор нарығындағы мәмілелер бойынша клирингілік қатысушының ақшалай міндеттемелерін орындамау

1. Мынадай жағдайлардың кез келгені клирингілік қатысушының қор нарығындағы мәмілелер бойынша ақшалай міндеттемелерін орындамауы және/немесе тиісінше орындамауы болып табылады:
 - 1) осы клирингілік қатысушының клирингілік сессияның қорытындылары бойынша есептелген ақшадағы нетто-міндеттемесінің сомасын Клиринг орталығының корреспонденттік шотына есеп айырысу жүзеге асырылған күні есепке жатқызбау немесе толық емес көлемде есепке жатқызу;
 - 2) Клиринг орталығының нетто-талабын төлеу төлемін жүзеге асыру кезінде оның корреспонденттік шотының деректемелерінің бұзылуы;
 - 3) клирингілік қатысушының есеп айырысу-клирингілік сессияларды өткізу уақытын регламенттейтін Клиринг орталығының ішкі құжатында белгіленген қор нарығындағы сауда-саттық бойынша нетто-міндеттемелерді орындау үшін ақшалай есеп айырысу мерзімдерін бұзуы;
 - 4) қашықтан кіруге клирингілік қатысушының қабылдаушы биржаның биржалық нарықтарында қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша есептелген міндеттемелер сомасын есепке жатқызбауы немесе толық емес көлемде есепке жатқызуы;
 - 5) клирингілік қатысушының кейіннен қамтамасыз ете отырып, қабылдаушы биржаның биржалық нарықтарында қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша міндеттемелер сомасын есепке жатқызбауы немесе толық емес көлемде есепке жатқызуы.
2. Осы баптың 1 тармағында көрсетілген жағдайлардың кез келгені анықталған кезде Клиринг орталығы Клирингілік ережелерге сәйкес осындай клирингілік қатысушыға қатысты іс-қимыл жасайды.

13 бап. Клиринг орталығының жауапкершілігін шектеу

1. Клиринг орталық клирингілік қатысушылармен есеп айырысуды уақтылы жүзеге асыру үшін өз құзыретіне кіретін шараларды қабылдайды.
2. Клиринг орталығы:
 - 1) егер осы клирингілік қатысушы қандай да бір күні Клиринг орталығы алдындағы өз міндеттемесін толық немесе ішінара орындамаса, осы күні клирингілік қатысушы алдындағы міндеттемелерді;
 - 2) егер осы клирингілік қатысушыға, оның бас ұйымына немесе бенефициарлық меншік иесіне қатысты Орталық депозитарий қосымша тексеру және/немесе ақша аудару мүмкіндігін сәйкестендіру және/немесе бағалау процедураларын немесе Орталық депозитарийдің осы клирингілік қатысушыға ақша аударуға Клиринг орталығының нұсқауын орындамауы, толық немесе уақтылы орындамауы салдары болып табылатын өзге де процедураларды жүргізсе, клирингілік қатысушы алдындағы нетто-міндеттемелер;
 - 3) клирингілік қатысушыға, клирингілік қатысушының клиентіне, оның қатысушыларына/акционерлеріне және бенефициарлық меншік иелеріне санкциялық шектеулер қолданылған жағдайда клирингілік қатысушы алдындағы міндеттемелер үшін жауапты болмайды.
3. Клиринг орталығы клирингілік қатысушыға, клирингілік қатысушының клиентіне, оның қатысушыларына/акционерлеріне және бенефициарлық меншік иелеріне санкциялық шектеулер қолданылған жағдайда, осы

Ережелердің 2 бабы 3 тармағының 2) тармақшасына сәйкес орталық контрагенттің қатысуымен қор нарығында жасалатын бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша ақшамен есеп айырысуды жүзеге асырудан бас тартқаны үшін жауапты болмайды.

4. Клиринг орталығының қор нарығындағы орталық контрагент ретіндегі жауапкершілігі Қазақстан Республикасының заңнамасымен, Клирингтік ережелермен және Клиринг орталығының өзге де қолданылатын ішкі құжаттарымен шектеледі.
5. Кез келген жағдайда Клиринг орталығы төлейтін тұрақсыздық айыбының мөлшері клирингтік қатысушының орындалмаған талабы (клирингтік қатысушылардың орындалмаған талаптары) мөлшерінің 0,05%-нан аспауға тиіс.

14 бап. Тұжырымды қағидалар

1. Осы Ережелердің 2 бабында анықталғандай ақшалай есеп айырысуды жүзеге асыруға байланысты, осы Ережелермен реттелмеген жағдайлар, сондай-ақ қор нарығындағы сауда-саттық бойынша есеп айырысуды жүзеге асыруға байланысты кез келген дауларды Клиринг орталығының органдары шешіге тиіс. Мұндай шешу мүмкін болмаған жағдайда – Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шешілуі тиіс.
2. Осы Ережелер қажеттілігіне қарай, бірақ Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптары өзгерген жағдайларды қоспағанда, осы Ережелер қолданысқа енгізілген күннен бастап есептелетін әрбір үш жылда кемінде бір рет өзектендірілуге жатады. Осы Ережелерді өзектендіру жауапкершілігі Клиринг орталығының Есеп айырысу палатасына жүктеледі.

Басқарма төрайымы

Н. Хорошевская